

Diskriminering, trakasserier och att inte passa in – studenter upplevelser på svenska lärosäten

Resultat från Eurostudent 9

Diskriminering, trakasserier och att inte passa in – studenters upplevelser på svenska lärosäten

Resultat från Eurostudent 9

UHR:s skrift, Universitets- och högskolerådet, oktober 2026

Kontaktperson: Sofia Scholler

Författare: Jenny Lindström, Sofia Scholler

Omslagsbild: [johnner.se/Christina Strehlow](http://johnner.se/Christina%20Strehlow)

ISBN 978-91-7561-158-7

För mer information om myndigheten och våra publikationer, se uhr.se.

Innehåll

Sammanfattning.....	5
Diskriminering, trakasserier och att inte passa in – studenter upplevelser på svenska lärosäten.....	7
En femtedel kände sig diskriminerade.....	8
Kvinnor kände sig mer diskriminerade	9
Skillnad för gruppen med annan könsidentitet än kvinna eller man.....	11
Erfarenheter av oönskad sexuell uppmärksamhet	12
Vanligt att studenter med funktionsnedsättning kände sig diskriminerade	13
Vanligare att känna sig diskriminerad för studenter som tillhör de nationella minoriteterna	14
Studenter med utländsk bakgrund fortsatt mer utsatta	16
Diskriminering som har samband med flera grunder skapar särskild utsatthet	17
Studiekamrater står för störst del av diskrimineringen	18
Få anmäler till lärosätet	19
Känsla av samhörighet är viktigt	19
Avslutande reflektioner och rekommendationer	20
Referenser	21

Sammanfattning

- **Var femte student** kände sig diskriminerad
- **Kvinnor** var en överrepresenterad grupp bland de som kände sig diskriminerade, liksom studenter med **utländsk bakgrund**, **nationella minoriteter**, studenter med **annan könsidentitet** än kvinna eller man, samt studenter med **funktionsnedsättning**.
- **Få anmälde** diskriminering till lärosätet och av dem som gjorde det var många missnöjda med hanteringen

I den här skriften redogör UHR för resultaten kring studenters erfarenheter av diskriminering utifrån enkätundersökningen Eurostudent 9.

Bland alla studenter som svarade på enkäten hade 19 procent någon gång känt sig diskriminerade i samband med sina studier, utifrån en eller flera av de svenska diskrimineringsgrunderna¹. De vanligaste diskrimineringsgrunderna att ha upplevelser av var kön, etnisk tillhörighet och ålder. Kvinnor kände sig diskriminerade i större utsträckning än män. Den största skillnaden mellan kvinnor och män gäller diskrimineringsgrunden kön, 9 procent för kvinnor jämfört med 4 procent för män. En knapp femtedel av alla kvinnliga studenter hade upplevt oönskad sexuell uppmärksamhet någon gång under sina studier. Fritextsvaren visar på ett flertal upplevelser under verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och praktik. Bland de studenter som definierar sig som transperson, intersex eller icke-binär var det mer än dubbelt så vanligt att ha känt sig diskriminerad.

En dryg fjärdedel, 27 procent, av studenter med funktionsnedsättning eller långvariga hälsoproblem hade känt sig diskriminerade utifrån en eller flera av diskrimineringsgrunderna. Även studenter som identifierar sig som tillhörande en nationell minoritet var överrepresenterade när det gällde att ha känt sig diskriminerad och för dem hade diskrimineringen oftast samband med kön, etnisk tillhörighet eller religion. 28 procent av studenter med utländsk bakgrund hade upplevt diskriminering, vilket är betydligt högre än genomsnittet. Den vanligaste diskrimineringsgrunden för dem var etnisk tillhörighet, men de rapporterade generellt högre för de flesta diskrimineringsgrunder, särskilt religion.

Att ha känt sig diskriminerad av studiekamrater var vanligare än att ha blivit utsatt av lärare. Ett betydande antal fritextsvar vittnar om upplevd diskriminering utanför universitetet, i studentlivet och i offentlig miljö. För många som känt sig diskriminerade är det en källa till stress i vardagen. Det var en liten andel, endast 6 procent, av dem som hade känt sig diskriminerade,

som hade anmält det till sitt lärosäte. Bland dem var det fler som var missnöjda än nöjda med lärosätets hantering av ärendet.

Fortsatt arbete med aktiva åtgärder, jämställdhetsintegrering och breddat deltagande är viktigt för att färre studenter ska behöva uppleva diskriminering.

Diskriminering, trakasserier och att inte passa in – studenter upplevelser på svenska lärosäten

Eurostudent är en enkätundersökning om de sociala och ekonomiska dimensionerna av att studera på högskolan. Den senaste omgången, Eurostudent 9, genomfördes under 2025 och skickades till studenter i 25 europeiska länder. Universitets- och högskolerådet (UHR) ansvarar för det svenska genomförandet, mer information finns på UHR:s webbplats.²

Enkäten skickades till 49 000 studenter på svenska lärosäten varav cirka 7 400 svarade, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 15 procent. Svaren samlades in av Statistiska centralbyrån (SCB) och kopplades till registerdata såsom kön och ålder. Svaren har viktats för att korrigera för skillnader mellan de svarande och hela Sveriges studentpopulation.³

I den här skriften redogör UHR för studenter erfarenheter av diskriminering utifrån resultaten i Eurostudent 9. I enkäten finns frågor om andra diskrimineringsgrunder än de som ingår i svensk lagstiftning, exempelvis vikt och inkomst. I denna skrift redovisas resultat endast kring de svenska diskrimineringsgrunderna. Med den här skriften hoppas UHR sprida kunskap om förekomst och upplevelser av diskriminering. Resultaten kan användas som underlag för lärosäten exempelvis i arbetet med lika villkor samt i det förebyggande arbetet mot diskriminering.

Diskriminering och trakasserier förekommer i högskolan, såväl som inom andra samhällsområden. Enligt diskrimineringslagen ska universitet och högskolor bedriva ett fortlöpande arbete med aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter för studenter och sökande.⁴ Aktiva åtgärder ska enligt diskrimineringslagstiftningen ske i fyra steg:

- Undersöka risker för diskriminering och hinder för lika rättigheter och möjligheter.
- Analysera orsaker till de risker och hinder som du har upptäckt.
- Genomföra åtgärder för att undanröja de upptäckta riskerna och hindren.
- Följa upp och utvärdera arbetet.

DO:s kartläggning från 2022 av 18 lärosäten visade att lärosäten brister i det förebyggande arbetet mot diskriminering.⁵

² Universitets- och högskolerådet, [Eurostudent.uhr.se](https://eurostudent.uhr.se).

³ Resultaten i Eurostudent 9 är viktade enligt bland annat kön, åldersgrupp, ämnesområde, utländsk bakgrund och föräldrars utbildningsnivå.

⁴ Diskrimineringsombudsmannen, [Aktiva åtgärder.do.se](https://www.doms.se/aktiva-avgardar).

⁵ Diskrimineringsombudsmannen 2022. *Undersök, åtgärda och utbilda. En analys av universitets och högskolors arbete med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering av studenter.*

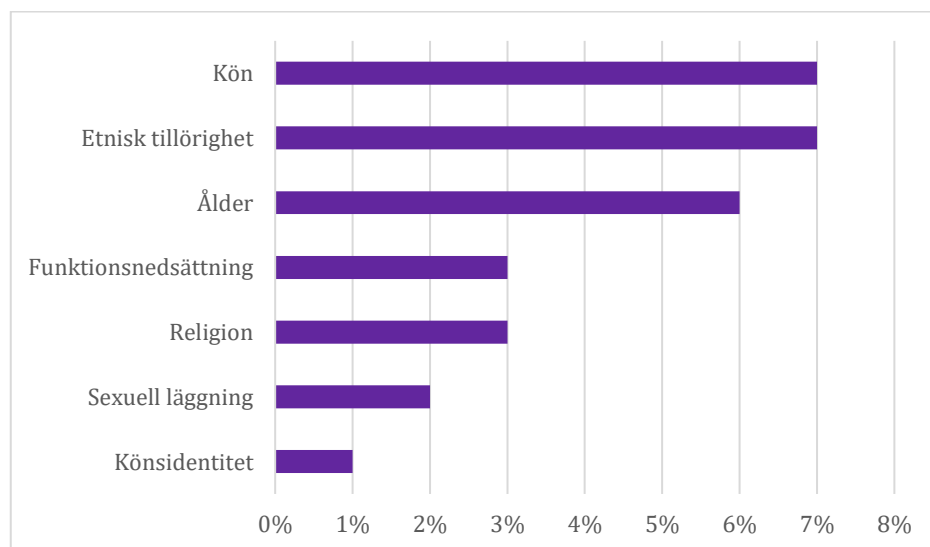
UHR gav 2024 ut en skrift om upplevelser av diskriminering utifrån den förra Eurostudentundersökningen, Eurostudent 8, som genomfördes 2022.⁶ Därför kan vissa jämförelser över tid göras. Dock ingick då 6 av de 7 svenska diskrimineringsgrunderna. I den senaste omgången har frågor om diskrimineringsgrunden könsidentitet eller könsuttryck lagts till. En annan skillnad är att frågor om nationella minoriteter nu ingick, liksom frågor om anmälan av upplevd diskriminering till lärosätet. Uppgifterna kan skilja sig något från föregående rapport på grund av att beräkningsgrunderna har ändrats. När jämförelser görs i den här skriften används dock samma beräkningsgrund för resultaten i Eurostudent 8 och 9.

En femtedel kände sig diskriminerade

Bland alla studenter som svarade på enkäten hade 19 procent någon gång känt sig diskriminerade i samband med sina studier, utifrån en eller flera av de svenska diskrimineringsgrunderna. Upplevelser av diskriminering var vanligare bland kvinnor än bland män. 21 procent av kvinnorna hade upplevt diskriminering någon gång under sin studietid, jämfört med 16 procent av männen.

Kön och etnisk tillhörighet var de två vanligaste diskrimineringsgrunderna som studenterna hade upplevelser av, följt av ålder. 7 procent av alla respondenter uppgav att de känt sig diskriminerade kopplat till kön, 7 procent utifrån etnisk tillhörighet och 6 procent utifrån ålder, se figur 1.

Figur 1. Andel studenter som hade känt sig diskriminerade uppdelat per diskrimineringsgrund.

Det var 3 procent som hade upplevelser av diskriminering som har samband med funktionsnedsättning. När det gällde religion var andelen 3 procent, för sexuell läggning 2 procent och för könsidentitet 1 procent.

⁶ UHR 2024. *Studenters erfarenheter av diskriminering på svenska lärosäten.*

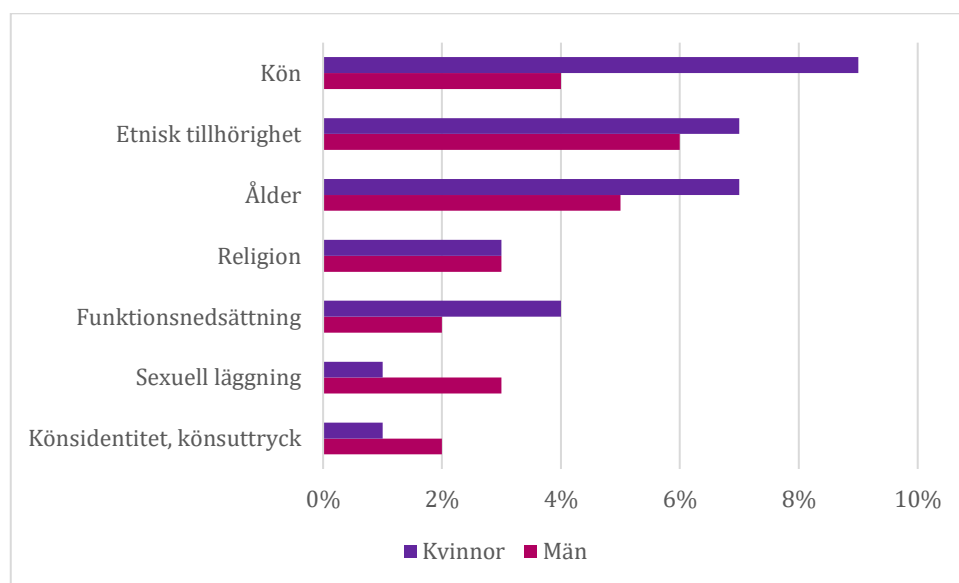
Även i den föregående undersökningen, Eurostudent 8, var det ungefär en femtedel av studenterna som hade upplevt diskriminering i samband med sina studier. Däremot var skillnaderna mellan kvinnor och män något större då än nu och för diskrimineringsgrunden kön har andelen minskat med två procentenheter från 9 till 7 procent. För de flesta diskrimineringsgrunder gäller att det inte skett någon förändring sedan 2022.

Kvinnor kände sig mer diskriminerade

Det fanns skillnader mellan kvinnor och män när det gällde vilken diskrimineringsgrund som var vanligast. Den största skillnaden sågs för diskrimineringsgrunden kön, som var den mest frekventa för kvinnor. 9 procent av kvinnorna kände sig diskriminerade utifrån kön, medan andelen bland män var 4 procent, se figur 2.

Även för diskrimineringsgrunderna etnisk tillhörighet, ålder och funktionsnedsättning var kvinnorna överrepresenterade. För religion sågs ingen skillnad mellan kvinnor och män, medan diskrimineringsgrunderna sexuell läggning och könsidentitet var vanligare bland män. Den vanligaste diskrimineringsgrunden bland män var etnisk tillhörighet, 6 procent, även om andelen fortfarande var lägre för män än för kvinnor.

Figur 2. Andel kvinnor respektive män som känt sig diskriminerade i samband med sina studier, uppdelat per diskrimineringsgrund, procent.

Som tidigare nämnts syns den största skillnaden mot Eurostudent 8 för diskrimineringsgrunden kön, vilken minskat med 2 procent.⁷ Den största minskningen syns bland kvinnor, även om andelen fortfarande ligger på en

⁷ Förändringen är statistiskt signifikant

hög nivå jämfört med andra diskrimineringsgrunder. Minskningen kan eventuellt indikera en positiv utveckling i studiemiljön och ett mer effektivt arbete med jämställdhet och förebyggande åtgärder.

Jämställdhetsmyndighetens slutredovisning av jämställdhetsintegrering i universitet och högskolor 2021-2025 visar att lärosätena under perioden utvecklat sitt arbete med integrering av jämställdhet såväl i lednings- och styrnings- och organisationsfrågor som i praktiskt arbete.⁸

Jämställdhetsundersökningen 2025 visar att män i nästan lika hög grad som kvinnor har jämställda värderingar⁹, vilket kan vara en orsak till den positiva utvecklingen.

En annan möjlig förklaring kan kopplas till utbildningar med sned könsfördelning. UHR visade utifrån Eurostudent 8 att minoritetskönet på utbildningar med särskilt sned könsfördelning rapporterar betydligt mer diskriminering än inom utbildningsområden med mer jämn könsfördelning. Könsfördelningen på utbildningar där kvinnor är i minoritet har jämnats ut något¹⁰, vilket kan göra kvinnor mindre utsatta och eventuellt förklara de minskade siffrorna.

Att ha känt sig diskriminerad var ungefär lika vanligt i olika åldersgrupper. Det skiljde sig dock något åt mellan kvinnor och män, där män över 25 år upplevde betydligt mer diskriminering än de under 25 år. Det var framför allt diskriminering som har samband med ålder och etnisk tillhörighet för män som ökade med ökande ålder. För studenter 30 år och äldre gäller att männen "kommit i kapp" kvinnorna, det vill säga att skillnaderna har planats ut.

Tabell 1. Andel kvinnor respektive män som känt sig diskriminerade uppdelat i olika åldersgrupper.

Åldersgrupper	Andel kvinnor, procent	Andel män, procent	Andel av alla respondenter, procent
Upp till 21 år	21	11	17
22-25 år	22	14	19
25-30 år	22	20	21
30 och äldre	20	20	20

Att unga män inte upplever lika mycket diskriminering som unga kvinnor kan bero på att de kvinnliga studenterna är mer vana vid upplevelser av diskriminering i yngre åldrar. Forskning visar att kön och ålder samverkar i människors erfarenheter av diskriminering. Kvinnor exponeras tidigt för könsstereotyper och sexism, medan mäns upplevelser ökar när de börjar

⁸ Jämställdhetsmyndigheten 2026. Tydlig riktning och långsiktighet för genomslag. Jämställdhetsmyndighetens slutredovisning av jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) och jämställdhetsintegrering i högskolor och universitet (JiHU). Rapport 2026:4.

⁹ Jämställdhetsmyndigheten 2026. Jämställdhetsundersökningen 2025 – om befolkningens attityder till jämställdhet. Rapport 2026:2.

¹⁰ Universitetskanslersämbetet (UKÄ). Kvinnor och män i högre utbildning. Rapport 2025:10, Universitetskanslersämbetet. [Högskolan i siffror. uka.se](https://www.uka.se/hogskolan-i-siffror).

närma sig arbetsmarknaden.¹¹ Unga kvinnor uppger i betydligt högre grad än unga män att de upplevt sig diskriminerade på grund av kön; på arbetsplatsen, i skolan och i offentliga miljöer.¹²

I enkätens fritextsvar skriver ett flertal manliga studenter om sina privilegier som vita män, exempelvis:

Jag är en vit cis-man så jag har inte upplevt så mycket diskriminering

och

Vanlig vit medelålders hetero man av europeiskt ursprung har sällan dessa problem

Detta var något som inte framkom i den förra undersökningen och kan eventuellt visa på en ökad medvetenhet om diskriminering även hos dem som tillhör samhällsnormen.

Skillnad för gruppen med annan könsidentitet än kvinna eller man

I enkäten ställdes frågan hur studenterna definierar sin könsidentitet eller sitt könsuttryck. Cirka 3 procent av respondenterna angav annat svarsalternativ än kvinna eller man.¹³ Nära 2 procent angav alternativet "transperson/intersex/icke-binär". I den gruppen var det betydligt vanligare att ha känt sig diskriminerad oavsett diskrimineringsgrund.¹⁴ 41 procent av dem som angav transperson/intersex/icke-binär, hade känt sig diskriminerade utifrån en eller flera diskrimineringsgrunder. Det var vanligast att ha erfarenhet av diskriminering som har samband med könsidentitet, en tredjedel av studenterna i gruppen hade upplevt det. De rapporterar också fler erfarenheter av sexuella trakasserier, se nästa avsnitt. Dock ska tilläggas att gruppen är liten och resultaten därför bör tolkas med försiktighet.

Att så stor andel av studenterna med annan könsidentitet än kvinna eller man upplever diskriminering utifrån könsidentitet kan bero på en allmänt låg kunskap om andra könsidentiteter än kvinna och man, vilket påverkar attityder.¹⁵ Det finns begränsat med forskning om allmänhetens kunskap om de olika diskrimineringsgrunderna i Sverige. Mot bakgrund av att könsöverskridande identitet eller uttryck infördes relativt sent i lagstiftningen (2009) och att begreppet ofta kräver särskilda förklaringar i myndigheters informationsmaterial,¹⁶ finns det skäl att anta att kunskapen om denna diskrimineringsgrund är lägre än för exempelvis kön eller ålder.

¹¹ Harnois 2015. *Age and Gender Discrimination: Intersecting Inequalities across the Lifecourse*

¹² Jämställdhetsmyndigheten 2022. *Fler kvinnor än män känner sig diskriminerade i arbetslivet på grund av sitt kön*. Analys i korthet 2022.

¹³ Tre svarsalternativ sammanslagna: Transperson/intersex/icke-binär, Annat alternativ samt Jag föredrar att inte placera mig i de ovannämnda kategorierna

¹⁴ Observera att kvinna och man som bakgrundsvariabel i de flesta fall är hämtad från register. När annan könsidentitet än kvinna och man ingår i jämförelser, baseras det dock på angiven könsidentitet.

¹⁵ Chesó et al. 2024. *Exploring the Relations Among Knowledge, Contact, and Transgender Prejudice*

¹⁶ Diskrimineringsombudsmannen, [Könsidentitet eller könsuttryck - en diskrimineringsgrund, do.se](https://www.dok.se/konsidentitet-eller-konsuttryck-en-diskrimineringsgrund-do.se).

I en undersökning om attityder hos elever i årskurs 9 och på gymnasiet var homo- och bisexuella samt transpersoner den grupp som eleverna uppvisade de mest negativa attityderna till.¹⁷

När det gäller vem som har utsatt denna grupp studenter för diskriminerande och kränkande handlingar, så står studiekamrater för majoriteten av fallen, drygt 60 procent, medan lärare står för 30 procent och annan personal på lärosätet för 10 procent.

Erfarenheter av oönskad sexuell uppmärksamhet

I enkäten ställs frågor om upplevelser av oönskad sexuell uppmärksamhet, vilket kan vara sexuella trakasserier. Sexuella trakasserier är förbjudet enligt diskrimineringslagen. 14 procent av respondenterna hade upplevt oönskad sexuell uppmärksamhet någon gång under sina studier. Det är en något större andel än i Eurostudent 8. Andelen bland kvinnor var 18 procent, bland män 7 procent och bland de som identifierade sig som transperson/intersex/icke-binär 15 procent, se tabell 2.

Som tidigare nämnts är gruppen transperson/intersex/icke-binär liten och resultaten bör tolkas med försiktighet, men UHR vill belysa det då det kan ge en indikation på att gruppen kan vara utsatt när det kommer till sexuella trakasserier och riskerar att glömmas bort när en analys fokuserar enbart på dem som identifierar sig som kvinnor eller män.

Tabell 2. Andel studenter som upplevt oönskad sexuell uppmärksamhet i samband med sina studier uppdelat på män, kvinnor och transperson/intersex/icke-binära

	Andel män, procent	Andel kvinnor, procent	Andel transpersoner/intersex/icke-binära, procent
Ja, många gånger det senaste året	1	2	3
Ja, en eller två gånger det senaste året	2	6	6
Ja, men inte under det senaste året	4	11	6
Totalt	7	18 ¹⁸	15

Fritextsvaren i enkäten visar att erfarenheter av oönskad sexuell uppmärksamhet ofta är kopplade till verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och praktik, där patienter återkommande nämns som avsändare av sexuella kommentarer och olämpliga närmanden. Ett mindre antal studenter beskriver även sexuella kommentarer eller olämpligt beteende från handledare,

¹⁷ Forum för levande historia 2025. *Unga tycker om andra – en studie av skolelevers attityder, tillit och utsatthet*

¹⁸ På grund av avrundning blir inte summan 19.

personal eller medstudenter.¹⁹ Detta känns igen från Eurostudent 8, där liknande fritextsvar tog upp händelser kopplade till VFU.²⁰

Vanligt att studenter med funktionsnedsättning kände sig diskriminerade

På frågan om studenterna har någon funktionsnedsättning eller långvariga hälsoproblem så svarade 41 procent ja på minst ett alternativ. Eftersom den andelen är betydligt högre än i befolkningen i stort (25 procent i gruppen 16-29 år²¹), så kan det visa på en högre benägenhet att svara på enkäten bland dem som har funktionsnedsättning eller hälsoproblem. Det mest frekventa svaret var psykisk ohälsa, 24 procent, medan neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF), var näst vanligast, 11 procent, se tabell 3.

Tabell 3. Andel studenter som angivit att de har olika funktionsnedsättningar eller långvariga hälsoproblem.

Funktionsnedsättning eller hälsoproblem	Andel av alla respondenter, procent
Psykisk ohälsa	24
NPF	11
Långvariga hälsoproblem	9
Fysisk/somatisk sjukdom	8
Dyslexi/dyskalkyli	5
Nedsatt rörelseförmåga	2
Gravt nedsatt syn	1
Gravt nedsatt hörsel	1
Annan	2

14 procent av studenterna med funktionsnedsättning eller långvariga hälsoproblem angav att de begränsades allvarligt av det i sina studier. 54 procent rapporterade att de begränsades i studierna, men inte allvarligt.

Av studenterna med funktionsnedsättning eller långvariga hälsoproblem var det 27 procent som hade känt sig diskriminerade utifrån en eller flera av diskrimineringsgrunderna. 8 procent hade upplevt diskriminering som har samband med funktionsnedsättning.

Det nationella målet med funktionshinderpolitiken är att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Det ska uppnås med hjälp av fyra inriktningar, där en är att förebygga och motverka diskriminering.²²

¹⁹ Fritextsvaren har sammanfattats med hjälp av AI.

²⁰ UHR 2024. *Studenters erfarenheter av diskriminering på svenska lärosäten. Resultat från Eurostudent 8*

²¹ SCB. <https://www.scb.se/lamna-uppgifter/undersokningar/Undersokningarna-av-levnadsforhallanden-ULF/>

²² Regeringsbeslut 2021. *Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderpolitiken under 2021–2031.*

En student uttrycker hur hen har behövt förklara och berätta om sitt funktionshinder för människor runt omkring för att slippa diskriminering:

Att informera och utbilda människor om mina funktionsnedsättningar har löst många av mina problem med diskriminering, särskilt eftersom de gjorde sig lustiga över mig för att jag går annorlunda. Att tålmodigt förklara varför gav goda resultat.²³

UKÄ visade i rapporten "Att studera i högskolan med funktionsnedsättning" att många är nöjda med det stöd de får från lärosätet när det gäller examinationer och förflyttningar på lärosätet. Många önskade dock bättre stöd i samband med lärarledd undervisning och grupparbeten. De som inte tyckte att de fått tillräckligt med stöd från lärosätet hade i de flesta fall påverkats negativt, framför allt genom sämre psykisk hälsa och sämre studieresultat.²⁴ I grupparbeten är studenter mer utlämnade åt varandra och personer i behov av extra stöd kan uppleva dessa moment som mer utmanande. I fritextsvaren finns ett flertal vittnesmål om utmaningar som studenter med funktionsnedsättningar har, framför allt kopplat till neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. En student beskriver svårigheterna så här:

Trots att skolan undervisar i funktionshinder och funktionsnedsättningar kräver institutionen/lärarna att alla ska fungera likadant. Det är tex enbart grupparbeten. Ibland ska man dessutom ta initiativ till att ta plats i en grupp på egen hand. Detta kan skapa problem för en person med autism och/eller ADHD. Exempelvis krävs det mycket "maskning" i samspelet med andra vilket gör en sådan person extremt utmattad efter bara några timmar.

Vanligare att känna sig diskriminerad för studenter som tillhör de nationella minoriteterna

I Eurostudent 9 fanns för första gången möjlighet att ange om man identifierar sig som tillhörande en nationell minoritet. Sveriges fem nationella minoriteter är judar, romer, samer (som också är ett urfolk), sverigefinnar och tornedalingar.²⁵ Sverige tillämpar en självidentifikationsprincip, vilket innebär att det är den enskilde individen som avgör om hen tillhör en nationell minoritet eller inte.²⁶

De nationella minoriteterna har särskilda rättigheter enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk, bland annat när det gäller språk, kultur och inflytande. Det finns ingen officiell statistik över hur många personer som tillhör de nationella minoriteterna, eftersom etnisk tillhörighet inte får registerföras i Sverige. Vanligt förekommande uppskattningar anger

²³ Översatt från engelska.

²⁴ Universitetskanslersämbetet 2025. *Studiesituationen för studenter med funktionsnedsättning. Resultat från Studentspeglén.*

²⁵ Gruppen tornedalingar inbegriper också kväner och lantalaiset.

²⁶ MUCF. [Fördjupad information om nationella minoriteter och minoritetsspråk. mucf.se](https://mucf.se/fordjupad-information-om-nationella-minoriteter-och-minoritetssprak).

dock att omkring en miljon personer, motsvarande ungefär tio procent av befolkningen, tillhör någon av de nationella minoriteterna.²⁷

101 av respondenterna, cirka 2 procent, uppgav att de identifierade sig som jude, rom, same, sverigefinne eller tornedaling. Antalet respondenter som identifierar sig som nationell minoritet är relativt litet. Samtidigt är det viktigt att synliggöra dessa studenters erfarenheter, och resultaten redovisas därför i rapporten. På grund av det begränsade underlaget bör resultaten dock tolkas med försiktighet och UHR avstår från mer fördjupade analyser och uppdelningar. På grund av det låga antalet svarande kan inte heller statistik om varje enskild nationell minoritet redovisas.

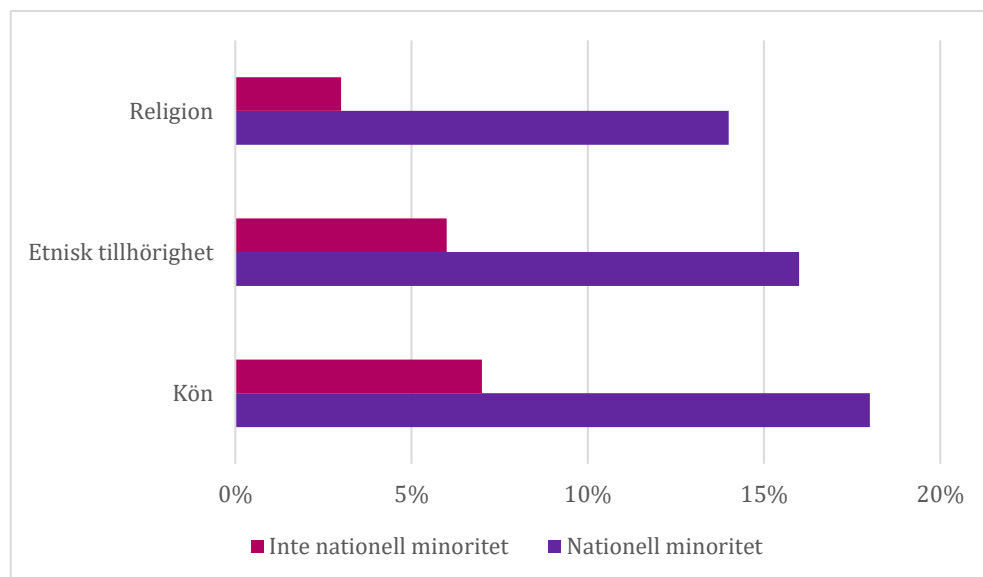
Av de svarande som identifierade sig som tillhörande en nationell minoritet hade 35 procent upplevt diskriminering under sina studier, jämfört med 18 procent bland de som inte tillhörde en nationell minoritet. Bland studenterna som uppgett att de tillhör någon av de nationella minoriteterna hade diskrimineringen oftast samband med kön, etnisk tillhörighet eller religion, se figur 3. Andelen studenter inom gruppen som upplevt diskriminering utifrån dessa tre grunder var mer än dubbelt så stor jämfört med genomsnittet.

Resultaten ligger i linje med UHR:s rapport från 2023 om nationella minoriteter i högre utbildning. Trots att det ofta uppskattas att omkring 10 procent av Sveriges befolkning tillhör en nationell minoritet uppgav endast 2 procent av respondenterna att de själva tillhör en minoritet. En möjlig förklaring är sannolikt den underrepresentation i högre utbildning som tidigare har identifierats bland flera nationella minoriteter. I UHR:s studie framkom exempelvis att många samer, romer, tornedalingar och sverigefinnar var först i sin familj att studera vid högskola eller universitet, vilket kan tyda på att trösklarna till högre utbildning fortfarande är högre för dessa grupper.²⁸

²⁷ Ibid

²⁸ UHR 2023. *Högskolestudier ur ett nationellt minoritetsperspektiv*

Figur 3. Upplevelser av diskriminering baserad på religion, etnisk tillhörighet och kön, för studenter tillhörande en nationell minoritet jämfört resten av respondentgruppen, andel i procent.

En annan möjlig förklaring är att vissa studenter väljer att inte vara öppna med sin minoritetstillhörighet. Studenter från nationella minoriteter upplever ofta en rädsla för diskriminering eller negativ särbehandling, vilket kan påverka både viljan att identifiera sig som tillhörande en nationell minoritet och benägenheten att delta i undersökningar om sådana frågor.²⁹

Att de studenter från nationella minoriteter som besvarade enkäten i större utsträckning uppgav att de hade erfarenheter av diskriminering kan ses som en indikation på att lärosätena fortfarande har ett viktigt arbete att göra. För att högskolan ska upplevas som en inkluderande och trygg miljö krävs fortsatta insatser för att motverka diskriminering och stärka känslan av tillhörighet bland studenter från de nationella minoriteterna. UHR har sedan tidigare föreslagit att universiteten och högskolorna i dialog med studenter från de nationella minoriteterna satsar mer på att öka kunskapen om Sveriges nationella minoriteter samt att synliggöra de problem som kommer med okunskap.³⁰

Studenter med utländsk bakgrund fortsatt mer utsatta

Studenter med utländsk bakgrund³¹ upplevde i högre uträkning diskriminering än dem med svensk bakgrund, 28 procent jämfört med 15 procent. Det är ett liknande resultat som för Eurostudent 8. Forum för levande historias studie "Unga tycker om andra", om skolevers attityder, tillit och

²⁹ Ibid

³⁰ Ibid

³¹ Utrikes född eller född i Sverige med två utrikes födda föräldrar

utsatthet visar bland annat att intoleransen mot minoritetsgrupper har ökat bland svenska skolungdomar sedan förra studien gjorde 2013.³² Studien visar också på en ökad upplevd utsatthet. Studien konstaterar emellertid att eleverna blir något mer positivt inställda till de berörda grupperna ju äldre de blir.³³

Den vanligaste diskrimineringsgrunden hos studenter med utländsk bakgrund var etnisk tillhörighet. 17 procent av alla studenter med utländsk bakgrund hade upplevt denna typ av diskriminering. Studenter med utländsk bakgrund upplevde generellt något mer diskriminering även utifrån andra grunder, framför allt religion.

UHR visade utifrån Eurostudent 8 att förekomst av diskriminering är jämförbart högre inom flera av de utbildningsområden som har hög andel studenter med utländsk bakgrund.³⁴ Bland studenter med utländsk bakgrund var det dessutom mer än tre gånger så vanligt att ha upplevt diskriminering utifrån två eller flera grunder.

Diskriminering som har samband med flera grunder skapar särskild utsatthet

Ett intersektionellt angreppssätt innebär att vi tittar på flera maktordningar eller sociala kategorier samtidigt. De sociala kategorier som ofta nämns är de sju diskrimineringsgrunderna.³⁵

Av alla respondenter var det 7 procent som hade upplevt diskriminering som har samband med två eller flera av diskrimineringsgrunderna. De vanligaste kombinationerna var kön tillsammans med ålder, följt av etnisk tillhörighet kombinerat med antingen kön eller religion. När vi tittar på endast gruppen kvinnor så är mönstret detsamma. För män däremot, ingick etnisk tillhörighet i alla de tre vanligaste kombinationerna. Det är naturligt med tanke på att etnisk tillhörighet var den vanligast upplevda diskrimineringsgrunden bland män totalt sett. Etnisk tillhörighet tillsammans med religion var vanligast, följt av etnisk tillhörighet kombinerat med kön eller ålder.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) visade i sin årliga rapport 2023 att diskriminering som har samband med flera diskrimineringsgrunder oftast förekommer på platser där många personer befinner sig samtidigt, såsom i arbetslivet och i skolan.³⁶ Universitet och högskolor är på det sättet en miljö som kan liknas vid både skola och arbetsliv.

Diskriminering utifrån flera grunder kan skapa en ökad utsatthet på både kort och lång sikt. Livsberättelser visar att diskriminering som har samband med

³² I fokus för studien är sju minoritetsgrupper: invandrare, afrosvenskar/svarta personer, judar, muslimer, romer, samer samt homo- och bisexuella samt transpersoner.

³³ Forum för levande historia 2026. *Unga tycker om andra. En studie om skolevers attityder, tillit och utsatthet*

³⁴ UHR 2025. *Studiemiljön på bristyrkesutbildningar med sned könsfördelning*

³⁵ Jämställdhetsmyndigheten 2026. Fakta om jämställdhet. [Vad är intersektionalitet. jamstalldhetsmyndigheten.se](https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se).

³⁶ Diskrimineringsombudsmannen 2023:3

olika diskrimineringsgrunder adderas till varandra och skapar en förstärkt utsatthet. Återkommande diskriminering påverkar en persons livsvillkor.³⁷ Studietiden är en viktig period i en människas liv, och många som upplever diskriminering inom ramen för sina studier har rimligtvis gjort det även under skoltiden.³⁸

Ett flertal fritextsvar handlar även om händelser i studentlivet och utanför universitet. En student som inte upplevt diskriminering kopplat till studierna vittnar i stället om upplevelser i studentlivet, eller som här studenten skriver, i offentlig miljö:

Jag har aldrig diskriminerats i universitetssammanhang, men jag har upplevt diskriminering på gatan både i Stockholm och Uppsala.

Av alla studenter som svarade på enkäten var det 4 procent som upplevt att diskriminering ofta eller hela tiden varit en källa till stress under den senaste månaden. Eftersom enkätens resultat kan anses representera alla studenter i Sverige, så skulle det innebära att nära 5 000 studenter i stort sett dagligen upplever diskriminering som en källa till stress. När vi även inkluderar dem som ibland eller någon enstaka gång upplevt diskriminering som en källa till stress under den senaste månaden, blir andelen 16 procent av den totala studentpopulationen.

Att bli diskriminerad kan således antas ha en betydande påverkan på studiemiljön för väldigt många studenter. Att känna stress över studierna är relativt vanligt.³⁹ För studenter som har upplevelser av diskriminering blir det en dubbel stress.

Studiekamrater står för störst del av diskrimineringen

Att ha känt sig diskriminerad av studiekamrater var vanligare än att ha blivit utsatt av lärare. Av alla i enkäten rapporterade upplevelser av diskriminering så handlade 53 procent om kränkningar från andra studenter, jämfört med 47 procent från lärare och annan personal.

Det skiljde sig dock något åt beroende på vilken diskrimineringsgrund som händelserna hade samband med. Ålder och etnisk tillhörighet var vanligast när det handlade om upplevd diskriminering från studiekamrater. När det gällde att ha känt sig diskriminerad av lärare och annan personal på lärosätet var kön och etnisk tillhörighet de mest frekventa diskrimineringsgrunderna.

Flera av fritextsvaren beskrev upplevelser av diskriminering från lärare, kopplat till etnisk tillhörighet. En student uttryckte att hen upplevt:

Diskriminering från lärare som bedömer ens arbete beroende på ursprung.

³⁷ Ibid

³⁸ Diskrimineringsombudsmannen 2025:3

³⁹ UHR 2024. Att studera på högskolan med psykisk ohälsa

I fritextsvaren finns även beskrivningar av rasism och bias bland lärare, såsom:

*Jag upplever att vissa lärare är omedvetet rasistiska.*⁴⁰

och

*En del lärare favoriserar studenter med vit hudfärg och européer.*⁴¹

Få anmäler till lärosätet

Bland de personer som uppgav att de hade upplevt diskriminering var det endast 6 procent som hade anmält händelsen till sitt lärosäte. En tydlig majoritet bland de som inte hade anmält händelsen, 75 procent, angav att de aktivt hade valt att inte göra någon anmälan, medan 11 procent svarade att de hade avstått eftersom de inte visste var eller hur en anmälan skulle göras. Resterande 8 procent hade ännu inte tagit ställning till om de skulle anmäla eller inte. Bland de studenter som hade anmält diskriminering var andelen som uppgav att de var missnöjda med lärosätets hantering av ärendet större än andelen som var nöjda.

I fritextsvaren kan man hitta möjliga förklaringar till varför diskriminering inte anmäls. Där finns beskrivningar av att det har funnits möjliga jävssituationer hos den person på lärosätet som studenter anmäler till, rädsla för att bli ytterligare diskriminerad efter en anmälan, att det är tidsödande samt en upplevd hög risk att anmälan inte kommer att leda till någonting.

I DO:s rapport *Statistik över anmälningar till DO 2016–2025* framgår det att myndigheten fick in över 150 anmälningar om diskriminering som rör universitet och högskola under 2025.⁴² Även om Eurostudentundersökningen handlar om upplevd diskriminering och inte med säkerhet skulle falla under diskrimineringslagen, visar resultatet att var femte student har upplevt diskriminering. Då många händelser aldrig anmäls finns det en risk för ett stort mörkertal, vilket döljer problemets verkliga storlek.

Känsla av samhörighet är viktigt

Bland de fritextsvar som kom in kopplat till enkätens frågor om diskriminering finns det flera beskrivningar av erfarenheter av att bli ignorerad, exkluderad från sociala sammanhang eller att inte känna sig inkluderad i grupparbeten och studentgemenskapen.⁴³ Internationell forskning inom högre utbildning beskriver detta som "student belonging", det vill säga studenters upplevelse av att höra till, bli accepterade och känna sig som en del av den akademiska gemenskapen.⁴⁴

⁴⁰ Översatt från engelska

⁴¹ Översatt från engelska

⁴² Diskrimineringsombudsmannen 2025:3

⁴³ Fritextsvaren sammanfattades med hjälp av AI

⁴⁴ Strayhorn 2018. College Students' Sense of Belonging: A Key to Educational Success for All Students

Bristande tillhörighet har i forskning visats vara kopplad till sämre välmående, lägre engagemang och ökad risk att avbryta studier.⁴⁵ I Eurostudentenkäten får svarande ange om de instämmer på påståendet ”jag känner ofta att jag inte hör hemma i högskolan”. 13 procent av respondenterna anger att de instämmer. Av dessa har mer än hälften funderat på att hoppa av sina studier.

Avslutande reflektioner och rekommendationer

Resultaten av Eurostudentenkäten visar att diskriminering fortsatt är ett problem inom den svenska högskolan. Även om diskriminering inte är isolerat till högskolan utan ett problem på samhällsnivå, så har lärosätena ett ansvar att förbättra situationen för utsatta grupper såsom nationella minoriteter och de som definieras som transperson, intersex eller icke-binär. Att lyfta frågor om rasism och hudfärg i arbetet med lika villkor är viktigt för många inom den stora gruppen studenter som har utländsk bakgrund. Samordning av riktat pedagogiskt stöd underlättar vardagen för studenter med funktionsnedsättningar och ett utvecklat stöd i relation till lärarledd undervisning och grupparbeten skulle minska utsattheten för dem.

Fortsatt arbete med jämställdhetsintegrering är betydelsefullt för att minska kvinnors utsatthet och sexuella trakasserier. Lärosätena bör prioritera arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering samt tydliggöra för alla studenter hur och var de kan anmäla fall av diskriminering och trakasserier.

Situationen för studenter när de är ute på verksamhetsförlagd utbildning och praktik är även det ett område som behöver utökat fokus för att minska diskriminering och trakasserier.

UHR har i uppdrag att stödja lärosätena i arbetet med breddat deltagande och att motverka diskriminering samt att främja de nationella minoriteternas rättigheter. Att öka kunskapen om nationella minoriteter och synliggöra de nationella minoritetskulturerna i högskolan kan öka förståelsen och bidra till en mer inkluderande miljö.

Utöver arbetet med aktiva åtgärder för att minska diskriminering, är det viktigt att fortsätta arbetet med breddat deltagande och att arbeta för en mer inkluderande miljö i högskolan generellt. Det ökar känslan av samhörighet hos studenterna och bidrar inte bara till välmående hos studenterna, utan kan också resultera i större genomströmning i högskolan och därmed bidra till Sveriges kompetensförsörjning.

⁴⁵ Ibid

Referenser

- Diskrimineringsombudsmannen, Aktiva åtgärder. <https://e-guide.do.se/students-ratt-i-hogskolan/planerar-for-likabehandling/arbetet-med-aktiva-atgarder> (Hämtad 2026-10-01)
- Diskrimineringsombudsmannen, diskrimineringsgrunderna. <https://www.do.se/diskriminerad/diskrimineringsgrunder/konsidentet-eller-konsuttryck-en-av-diskrimineringsgrunderna> (Hämtad 2026-10-01)
- Diana Cheso, H. Z. (2024). Exploring the Relations Among Knowledge, Contact, and Transgender Prejudice. *Sex Roles, A Journal of Research*.
- Diskrimineringsombudsmannen. (2022). *Undersök, åtgärda och utbilda. En analys av universitets och högskolors arbete med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering av studenter*. Rapport 2022:5.
- Diskrimineringsombudsmannen. (2023). *Förekomst av diskriminering 2023. Årlig rapport från Diskrimineringsombudsmannen*. Rapport 2023:3.
- Diskrimineringsombudsmannen. (2025). *Förekomst av diskriminering 2025. Årlig rapport från Diskrimineringsombudsmannen*. Rapport 2025:3.
- Diskrimineringsombudsmannen. (2026). *Statistik över anmälningar till DO 2016-2025*. Hämtat från Rapport 2026:1.
- Forum för levande historia. Oscar Österberg. (2025). *Unga tycker om andra. En studie om skolevers attityder, tillit och utsatthet*.
- Harnois, C. E. (2015). Age and Gender Discrimination: Intersecting Inequalities across the Lifecourse. i M. T. Vasilikie Demos, *At the Centre: Social Knowledge, Science and Feminism. Advances in Gender Research Volume 20*. Emerald Books.
- högskolerådet, U. o. (u.d.). *Eurostudent*.
- J. (u.d.).
- Jämställdhetsmyndigheten . (2022). *Fler kvinnor än män känner sig diskriminerade i arbetslivet på grund av sitt kön. Analys i korthet 2022*.
- Jämställdhetsmyndigheten. (den 1 10 2026). *Fakta om jämställdhet. Vad är intersektionalitet*. Hämtat från <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/fakta-om-jamstallldhet/vad-ar-intersektionalitet/>
- Jämställdhetsmyndigheten. (2026). *Jämställdhetsundersökningen 2025 - om befolkningens attityder till jämställdhet*. Rapport 2026:2.
- Jämställdhetsmyndigheten. (2026). *Tydlig riktning och långsiktighet för genomslag. Jämställdhetsmyndighetens slutredovisning av*

*jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) och
jämställdhetsintegrering i högskolor och universitet (JiHU). Rapport
2026:4.*

MUCF. (den 01 10 2026). *Fördjupad information om nationella minoriteter och
minoritetsspråk*. Hämtat från <https://www.mucf.se/kunskap-och-utbildningar/nationella-minoriteter/fordjupad-information-om-nationella-minoriteter-och>

SCB. (den 02 10 2026). *Undersökningar om levnadsförhållanden*. Hämtat från
<https://www.scb.se/lamna-uppgifter/undersokningar/Undersokningarna-av-levnadsforhallanden-ULF/>

Socialdepartementet. (den 23 09 2021). *Strategi för systematisk uppföljning
av funktionshinderpolitiken under 2021-2031. Regeringsbeslut 2021.
Diarienummer: S2021/06595.*

Strayhorn, T. L. (2018). *College Students' Sense of Belonging: A Key to
Educational Success for All Students*. New York: Routledge.

Universitets- och högskolerådet. (2023). *Högskolestudier ur ett nationellt
minoritetsperspektiv*. Rapport 2023:4.

Universitets- och högskolerådet. (2024). *Att studera på högskolan med psykisk
ohälsa. Resultat från Eurostudent 8.*

Universitets- och högskolerådet. (2024). *Studenters erfarenheter av
diskriminering på svenska lärosäten. Resultat från Eurostudent 8*. Skrift.

Universitets- och högskolerådet. (2025). *Studiemiljön på
bristyrkesutbildningar med sned könsfördelning*. Siffror från UHR:3.

Universitetskanslersämbetet. (2025). *Att studera i högskolan med
funktionsnedsättning. Resultat från studentspegeln*. Rapport 2025:20.

Universitetskanslersämbetet. (2025). *Kvinnor och män i högre utbildning. En
undersökning av könsbundna utbildningsval och genomströmning i
utbildning på grundnivå och avancerad nivå*. Rapport 2025:10.

Universitetskanslersämbetet. (den 1 10 2026). *Högskolan i siffror*. Hämtat från
<https://www.uka.se/statistik-och-analys/hogskolan-i-siffror/utbildning-pa-grundniva-och-avancerad-niva>

Utbildning, utbyte och utveckling – för alla som vill vidare

UHR är en myndighet som skapar förutsättningar för att möta behovet av kompetens, nu och i framtiden.

Vi främjar det livslånga lärandet och öppnar dörrar till utbildning, karriär och arbetsliv både i Sverige och internationellt. Vi gör det också enklare att hitta, välja och anmäla sig till en utbildning så att alla som vill vidare får möjlighet att hitta sin plats.

För att lyckas förvaltar och utvecklar vi digitala plattformar och tjänster i samverkan med utbildningssektorn. Vi bidrar även med insikter och rekommendationer som stärker Sverige som kunskapsnation.